

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра_соціально-гуманітарних і правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

Майборода В.П. _____

«___»_____2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НОРМАТИВНО ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ В ГАЛУЗІ

Освітній рівень: магістр

Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність: 203 - садівництво та виноградарство

Освітня програма: садівництво та виноградарство

Факультет: плодощовківництва, екології та захисту рослин

Умань – 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Нормативно-правові відносини в захисті рослин» для здобувачів вищої освіти спеціальності 203 «садівництво та виноградарство», освітньої програми – садівництво та виноградарство. – Умань: Уманський НУС, 2021. 22 с.

Розробник: кандидат юридичних наук., доцент Білошкурська З. П.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін. Протокол від «31»_серпня 2021 року № 1.

Завідувач кафедри _____ Машковська Л.В.
«_31 » серпня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин. Протокол від «_____»_____2021 року №_____.

Голова _____ Тернавський А.Г.
«_____»_____2021 року

©УНУС, 2021 рік
©Білошкурська З.П. 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів –3	Галузь знань 0901 «Сільське господарство і лісництво»	Обов'язкова		
Модулів – 1	Спеціальність : 203 «садівництво та виноградарство»	Рік підготовки:		
3.модулів - 2		2020	2021	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр		
Загальна кількість годин - 90		9-й	9-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2 самостійної роботи студента - 2	Освітній рівень: магістр	16 год.	6 год.	
		Практичні, семінарські		
		14 год.	4 год.	
	Лабораторні		– год.	– год.
	Освітня програма: захист і карантин рослин	Самостійна робота		
		60 год.	80 год.	
		Індивідуальні завдання: ___ год		
		Вид контролю: залік		

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ В ЗАХИСТІ РОСЛИН

Мета курсу (інтегральна компетентність) — здобути глибокі теоретичні знання з законодавства України, що регулює АПК, в т.ч. аграрного та екологічного законодавства; правового регулювання галузі рослинництва, господарських, майнових, виробничих, управлінських, земельних відносин між суб'єктами аграрного виробництва і господарювання, виробничо-технічного та матеріально-технічного забезпечення, а також відносин у галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки.

Цілі курсу (програмні компетентності):

- знати положення Конституції України, аграрного законодавства, в тому числі щодо формування системи правових норм у галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки, зокрема, положення Господарського Кодексу України, Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», положення Земельного, Водного, Лісового кодексів України, Кодексу України про надра та інш.;

- знати основні положення, принципи та інститути аграрного та екологічного законодавства;

- знати форми і методи державного регулювання аграрної діяльності, регулювання перевірок діяльності аграрних підприємств;

- знати принципи правового регулювання виробничо-технічного та матеріально-технічного забезпечення;

- знати принципи правового регулювання виробничих, фінансових, господарських та управлінських відносин сільськогосподарських підприємств;

- знати види та організаційно-правові форми господарювання і підприємництва в аграрному секторі України;

- знати порядок застосування аграрного і екологічного законодавства, форми і методи у сфері державного регулювання сільського господарства;

- знати порядок укладення господарських договорів в аграрному секторі та порядок здійснення контролю за їх виконанням;

- знати правові питання регулювання оренди та лізингу;

- правового регулювання зовнішньоекономічної діяльності аграрних підприємств;

- знати систему органів державного регулювання сільського господарства;

- знати види юридичної відповідальності за порушення в аграрному секторі економіки України;

- знати види юридичної відповідальності за порушення законодавства у здійсненні виробничо-технічного та матеріально-технічного забезпечення;

- знати порядок правового регулювання відносин в галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки на практиці.

Програмні результати навчання:

- використовувати положення Конституції України, аграрного законодавства, в тому числі щодо формування системи правових норм у галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки, зокрема, положення Господарського Кодексу України, Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», положення Земельного, Водного, Лісового кодексів України, Кодексу України про надра та інш.;

- уміти працювати з нормативним матеріалом, уміння вирішувати конкретні правові ситуації на базі національного та міжнародного законодавства, які виникають у підприємницькій (комерційній) діяльності аграрних підприємств;

- уміти застосовувати закони та інші нормативні акти, юридично правильно оцінювати і кваліфікувати факти та обставини, приймати правові рішення і здійснювати інші юридичні дії в точній відповідності до законів;

- уміти формувати власне бачення проблеми дотримання законності в професійній діяльності посадових осіб аграрних формувань;

- уміти обґрунтовувати формування стратегії розвитку аграрного і екологічного законодавства;

- уміти досліджувати види та організаційно-правові форми господарювання і підприємництва в аграрному секторі України;

- уміти укладати господарські договори в аграрному секторі та здійснювати контроль за їх виконанням;

- уміти самостійно вирішувати практичні завдання, використовуючи положення відповідних нормативно-правових актів; правильно визначати предмет та об'єкт еколого-правового конфлікту, обсяг прав та обов'язків суб'єктів екологічних правовідносин, визначати правовий механізм їх реалізації в конкретних ситуаціях;

- уміти володіти основними способами захисту права власності, види та підстави господарсько-правової відповідальності;

- уміти використовувати теоретичний та методичний інструментарій при організацію та визначенні основних напрямків діяльності фермерських і підсобних господарств;

- застосовувати одержані теоретичні знання щодо правового регулювання відносин в галузі використання природних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки на практиці.

Короткий зміст курсу:

Загальна характеристика законодавства і права, нормативно-правових відносин в сільськогосподарському виробництві. Поняття, принципи і роль аграрного і екологічного права. Державне регулювання сільськогосподарського виробництва. Загальна правова характеристика суб'єктів аграрного виробництва. Майнова основа аграрного господарювання.

Правове становище суб'єктів аграрного господарювання.

Правовий статус майна суб'єктів аграрного господарювання. Правове регулювання виробничо-господарської та фінансової діяльності. Відповідальність за правопорушення в аграрному секторі економіки.

Правове регулювання виробничо-господарської діяльності. Договори в сільському господарстві. Договори на виробничо-технічного та матеріально-технічного забезпечення. Договір постачання енергетичних та інших ресурсів через приєднану мережу.

Договори оренди та лізингу. Оренда землі у сфері господарювання. Особливості аграрного ринку. Правове становище Аграрної біржі.

Трудові правовідносини в сільськогосподарських підприємствах.

Правовий режим використання та відтворення природних ресурсів у сфері аграрного господарювання. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення.

Правовий режим національної екологічної мережі України.

Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві.

Правове регулювання зовнішньоекономічної та інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Поняття зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Державне регулювання та захист прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Правовий режим регулювання інвестиційної діяльності вітчизняних та іноземних інвестицій у сільському господарстві України. Діяльність суб'єктів господарювання з іноземними інвестиціями. Гарантії здійснення їх діяльності.

Юридична відповідальність за порушення в аграрному секторі економіки України. Дисциплінарна і матеріальної відповідальність осіб, зайнятих у сільському виробництві. Господарсько-правова відповідальність учасників господарських відносин.

Юридична відповідальність за порушення законодавства у національній екологічній мережі.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальна характеристика права і правових відносин. Поняття нормативно-правового регулювання сільськогосподарського виробництва.

Поняття права: визначення, поняття правових відносин, нормативно-правові акти, закони та підзаконні акти, поняття законності. Юридична відповідальність.

Поняття нормативно-правового регулювання галузі рослинництва та його особливості.

Тема 2. Державно-правове регулювання сільського господарства. Правове регулювання галузі рослинництва.

Засоби державного регулювання, державний контроль та нагляд за господарською діяльністю. Державне замовлення та державне завдання. Ліцензування, патентування та квотування у господарській діяльності. Стандартизація та сертифікація у сфері господарювання. Податки в механізмі державного регулювання господарської діяльності. Обмеження монополізму та сприяння змагальності у сфері господарювання. Загальна характеристика правового регулювання галузі рослинництва, правова охорона прав на сорти рослин, суб'єкти і об'єкти насінництва та розсадництва, порядок реалізації насіння і садивного матеріалу, правове регулювання захисту сільськогосподарських рослин, карантинний режим як прояв особливого режиму захисту рослин, правові аспекти вирощування наркотичних рослин.

Тема 3. Правовий статус підприємств, товариств і об'єднань підприємств в аграрному секторі економіки.

Сільськогосподарське підприємства як організаційна форма господарювання. Організаційно-правові форми та порядок створення сільськогосподарського підприємства.

Установчі документи сільськогосподарського підприємства. Державна реєстрація сільськогосподарського підприємства. Припинення діяльності сільськогосподарського підприємства.

Поняття та види сільськогосподарських товариств.

Поняття об'єднання підприємств та їх організаційно-правові форми. Асоційовані підприємства. Холдингові компанії. Інші форми об'єднання інтересів підприємств.

Поняття сільськогосподарського підприємства колективної форми власності. Правовий статус сільськогосподарського кооперативу. Майно та управління сільськогосподарським кооперативом. Припинення діяльності сільськогосподарського кооперативу.

Приватні підприємства. Фермерське господарство. Орендне підприємство. Підприємства з іноземними інвестиціями та іноземні підприємства.

Тема 4. Правове регулювання господарської діяльності сільськогосподарських підприємств. Правовий режим використання та відтворення природних ресурсів. Загальна характеристика договорів. Оренда майна та лізинг в сфері господарювання.

Особливості правового режиму використання природних ресурсів Юридична відповідальність землевласників і землекористувачів за шкоду, заподіяну природним об'єктам. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського

призначення. Правовий режим використання та охорони рослинного світу. Загальна характеристика договорів в сільському господарстві. Загальні умови укладання договорів. Порядок зміни та розірвання господарських договорів. Поняття оренди та лізингу, порядок їх укладення та припинення. Умови договору оренди. Оренда землі у сфері господарювання.

Тема 5. Трудові правовідносини в сільськогосподарських підприємствах.

Поняття трудового договору. Припинення трудового договору. Поняття робочого часу, види робочого часу та його нормування. Режим робочого часу та його види. Надурочна робота, поняття чергування. Облік робочого часу. Поняття та види часу відпочинку. Відпустки, їх види та порядок надання.

Тема 6. Правові засади забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві. Правовий режим національної екологічної мережі України

Способи та методи забезпечення екологічної безпеки при здійсненні товарного сільськогосподарського виробництва. Суб'єкти забезпечення екологічної безпеки у сільському господарстві. Правові засади використання пестицидів та агрохімікатів у виробництві сільськогосподарської продукції. Забезпечення екологічної безпеки при наданні послуг з агрохімічного обслуговування у сільському господарстві. Склад і класифікація природних територій та об'єктів особливої державної охорони як ключових елементів національної екологічної мережі за чинним законодавством. Правовий режим окремих складових національної екологічної мережі: природних та антропогенних ландшафтів, полезахисних (природних) лісових смуг, природних об'єктів, що мають особливу наукову цінність, водно-болотних угідь міжнародного та загальнодержавного значення. Правові засоби збереження територій та об'єктів, які входять до національної екологічної мережі.

Тема 7. Поняття юридичної відповідальності. Юридична відповідальність за порушення законодавства у національній екологічній мережі.

Поняття юридичної відповідальності. Її види. Відшкодування моральної шкоди. Адміністративна відповідальність за порушення у сільському господарстві. Аграрні правопорушення, як підстави кримінальної відповідальності. Юридична відповідальність землевласників і землекористувачів за шкоду, заподіяну землям сільськогосподарського призначення та іншим природним об'єктам. Способи, методи та суб'єкти забезпечення екологічної безпеки при здійсненні товарного сільськогосподарського виробництва. Правові засади використання пестицидів та агрохімікатів у виробництві сільськогосподарської продукції. Забезпечення екологічної безпеки при наданні послуг з агрохімічного обслуговування у сільському господарстві.

Тема 8. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів агробізнесу. Загальні правові засади аграрних інвестиційних відносин.

Поняття, суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів агробізнесу.

Поняття зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Митне регулювання та принципи оподаткування зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання та захист прав та інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Загальні правові засади формування аграрних інвестиційних відносин. Поняття, види, форми інвестиційної діяльності, їх державна реєстрація. Правовий режим регулювання інвестиційної діяльності вітчизняних та іноземних інвестицій у сільському господарстві України. Діяльність суб'єктів господарювання з іноземними інвестиціями. Гарантії здійснення їх діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Нормативно-правові відносини в захисті рослин												
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика права і нормативно-правового регулювання с-г виробництва												
Тема 1. Загальна характеристика права і правових відносин. Поняття нормативно-правового регулювання сільськогосподарського виробництва.	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 2. Державно-правове регулювання сільського господарства. Правове регулювання галузі рослинництва.	12	2	2			8	11	1				10
Разом за зм.м.1	24	14	4			16	23	2	1			20
Змістовий модуль 2. Загальна характеристика суб'єктів аграрного виробництва												
Тема 3. Правовий статус підприємств, товариств і об'єднань підприємств в аграрному секторі економіки.	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 4. Правове регулювання господарської діяльності сільськогосподарських підприємств в галузі рослинництва. Загальна характеристика договорів. Оренда майна та лізинг в сфері господарювання.	12	2	2			8	11	1				10
Тема 5. Правове регулювання трудових правових відносин в	11	2	2			7	11		1			10

аграрному секторі економіки.												
Тема 6. Правові способи забезпечення екологічної безпеки у виробничо-господарській діяльності.	11	2	2			7	11	1				10
Тема 7. Поняття юридичної відповідальності. Юридична відповідальність за порушення законодавства у національній екологічній мережі.	10	2	1			7	11	1				10
Тема 8. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів агробізнесу. Загальні правові засади аграрних інвестиційних відносин.	10	2	1			7	11		1			10
Разом за зм.м.2	66	12	10			44	67	4	3			60
Усього годин	90	16	14			60	90	6	4			80

5. Теми семінарських занять

№з/п	Назва тем	Денна ф.н. (год.)	Заоч.ф.н. (год.)
1	Тема 1. Загальна характеристика права і правових відносин. Поняття нормативно-правового регулювання с-г виробництва.	2	1
2	Тема 2. Державно-правове регулювання сільського господарства. Правове регулювання галузі рослинництва.	2	1
3	Тема 3. Правовий статус підприємств, товариств і об'єднань підприємств в аграрному секторі економіки.	2	
4	Тема 4. Правове регулювання господарської діяльності с-г підприємств в галузі рослинництва. Оренда майна та лізинг в сфері господарювання.	2	
5	Тема 5. Правове регулювання трудових правових відносин в аграрному секторі економіки.	2	1
6	Тема 6. Правові способи забезпечення екологічної безпеки у виробничо-господарській діяльності.	2	
7	Тема 8. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів агробізнесу. Загальні правові засади аграрних інвестиційних відносин.	2	1

	Всього:	14год.	4 год.
--	---------	--------	--------

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, поглиблення та закріплення знань, одержаних на лекціях та семінарських заняттях, вироблення навичок самостійного пошуку додаткових знань у процесі підготовки до наступних семінарських занять, модулів та заліку і є невід'ємною складовою процесу вивчення навчальної дисципліни. Її зміст визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни складається із таких видів робіт:

- підготовка до усіх видів поточного і підсумкового контролю, у тому числі семінарських занять, контрольних робіт, залікових модулів і заліку;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни чи їх окремих питань, що не розглядалися у лекційному курсі;
- виконання творчих завдань шляхом написання наукових рефератів (есе) та їх презентація на семінарських заняттях або засіданнях наукового гуртка;
- участь у роботі студентського наукового гуртка, виступ на його засіданні з науковою доповіддю;
- участь у студентських конференціях, підготовка й опублікування тез виступу, наукового повідомлення чи статті.

Зокрема, самостійна робота студентів денної і заочної форм навчання складається із самостійного вивчення частини програмного матеріалу за визначеними темами (питаннями) й у встановлених обсягах годин.

Зміст і обсяг самостійної роботи студентів	Денна ф.н. (год.)	Заоч.ф.н. (год.)
Тема 1. Поняття аграрного та екологічного права	3	4
Тема 2. Правове регулювання галузі рослинництва.	3	4
Тема 3. Поняття суб'єктів аграрного і екологічного права	3	4
Тема 4. Правовий статус с-г підприємств, товариств, об'єднань	3	4
Тема 5. Майно суб'єктів аграрного господарювання	3	4
Тема 6. Використання природних ресурсів у сфері аграрного господарювання	3	4
Тема 7. Правовий режим земель с-г призначення	3	4
Тема 8. Правове регулювання господар. діяльності с-г підприємств	3	4
Тема 9. Особливості правового регулювання фінансової діяльності с-г підприємств	3	4

Тема 10. Правове регулювання аграрного ринку	3	4
Тема 11. Загальна характеристика договорів	3	4
Тема 12. Оренда майна та лізинг в сфері господарювання	3	4
Тема 13. Ціни і ціноутворення у сфері господарювання	3	4
Тема 14. Загальні засади відповідальності учасників господарських відносин	3	4
Тема 15. Правове регулювання банкрутства	3	4
Тема 16. Юридична відповідальність за порушення в аграрному секторі економіки України	3	4
Тема 17. Трудовий договір	3	4
Тема 18. Робочий час та час відпочинку в с-г підприємствах	3	4
Тема 19. Правове регулювання оплати праці в с-г підприємствах	3	4
Тема 20. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності. суб'єктів агробізнесу	3	4
Всього:	60	80

7. Індивідуальна робота

З метою поглиблення знань із дисципліни, прищеплення навичок самостійної роботи з літературою пропонується виконання індивідуальних творчих завдань у вигляді написання наукових рефератів. Написання реферату займає важливе місце у процесі організації самостійної роботи студентів і є важливим засобом поглиблення знань з навчальної дисципліни. Реферати стимулюють до більш глибокого вивчення предмета, розвивають вміння користуватися навчальною літературою і законодавством, складати бібліографію.

Реферати виконуються на основі самостійного вивчення рекомендованої літератури і законодавства, перелік яких не обмежує ініціативи студента і його можливостей у використанні більш широкого кола наукових досліджень. До літератури відносяться: першоджерела; підручники і навчальні посібники; наукові дослідження (монографії, наукові статті та ін.)

Реферати виконуються за складеним планом, який має таку структуру:

Вступ. У вступі необхідно обґрунтувати актуальність обраної теми дослідження, сформулювати фундаментальну проблему, якій присвячена робота, провести аналіз рівня дослідженості проблем, визначити мету та завдання дослідження.

Основна частина. В основній частині слід окреслити 2 – 3 проблемні питання, на розкриття яких повинен бути спрямований зміст наукового реферату. Рекомендується поділити основний матеріал на розділи, які, в свою чергу, можна поділити на підрозділи, що мають закінчуватися логічними висновками. Наведені у роботі цитати повинні мати посилання на джерело, де необхідно вказати прізвище, ім'я, по батькові, назву роботи, місто і рік видання.

Висновки. На завершення необхідно зробити загальні висновки за змістом дослідження.

Список використаних джерел. Список вивчених і використаних у роботі джерел законодавства та літератури подається в алфавітному порядку.

З проблем, досліджених у наукових рефератах, студенти можуть підготувати і виголосити доповіді під час проведення практичних занять або засідань наукового студентського гуртка.

Перелік тем наукових рефератів (есе) для самостійної роботи студентів.

Теми рефератів.

1. Поняття і особливості аграрних правовідносин.
2. Структура внутрішніх аграрних правовідносин.
3. Правосуб'єктність акціонерних сільськогосподарських товариств. Істотні недоліки акціонерного товариства в сільському господарстві.
4. Позитивні та негативні моменти в діяльності господарських товариств в аграрному виробництві.
5. Суттєві недоліки, які характерні для приватних підприємств з орендними відносинами.
6. Реорганізація, ліквідація і банкрутство суб'єктів аграрного підприємництва.
7. Право засновництва і участі в аграрних корпоративних правовідносинах.
8. Підстави, порядок і правові наслідки припинення права участі в аграрних підприємствах (товариствах).
9. Поняття фермерського господарства та його правові ознаки.
10. Земельні правовідносини в фермерському господарстві.
11. Майнові правовідносини фермерського господарства.
12. Організаційно правове забезпечення використання земель в аграрному виробництві.
13. Організаційно правове забезпечення використання природних ресурсів в аграрному виробництві.
14. Права і обов'язки власників та користувачів земель в аграрному виробництві.
15. Поняття та юридичні ознаки оренди землі.
16. Поняття та склад земель сільськогосподарського призначення.
17. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення.
18. Суб'єкти права сільськогосподарського землекористування.
19. Загальна характеристика правового статусу суб'єктів сільськогосподарського землекористування.

20. Землекористування сільськогосподарських кооперативів.
21. Відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва.
22. Державний земельний кадастр.
23. Поняття виробничо-господарської діяльності, її правове регулювання.
24. Організація збуту (продажу) сільськогосподарської продукції.
25. Поняття фінансової діяльності та її правове регулювання.
26. Фінансово-кредитні правомочності сільськогосподарських товаровиробників.
27. Банкрутство сільськогосподарських підприємств.
28. Поняття дисципліни праці в сільськогосподарських підприємствах (товариствах).
29. правове регулювання трудових правових відносин в сільськогосподарських підприємствах.
30. Загальна характеристика трудового договору.
31. Матеріальна відповідальність працівників сільськогосподарських підприємств.
32. Відшкодування збитків, заподіяних внаслідок загибелі або розкрадання худоби.
33. трудові спори працівників сільськогосподарських підприємств.
34. Порядок вирішення колективних спорів (конфліктів), що виникають в сільському господарстві.
35. поняття і види аграрно-договірних зобов'язань.
36. Договори матеріально-технічного забезпечення.
37. Договори виробничо-технічного обслуговування.
38. Договірна дисципліна та відповідальність за її порушення.
39. Біржа – організатор реалізації сільськогосподарської продукції.
40. Поняття і правові засади зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів агробізнесу.
41. Форми зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів агробізнесу.

9. Розподіл балів, які отримують студенти для заліку

Поточне тестування та самостійна робота. Сума балів – 30.		Сума
Т 1	Т 2	30 б
15	15	
Поточне тестування та самостійна робота. Сума балів – 45.		75 б
Т 3	Т 4	Т 5
15	15	15
Поточне тестування та самостійна робота. Сума балів – 25.		
Т 6	Т 7	
15	10	
		25 б
		100 б

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Білошкурська З.П. Аграрне право України. Договірні відносини у сільському господарстві. Підручник. Умань. ВПЦ «Візаві» (Видавець «Сочінський»). 2012. 437 с., 25,4 у. д. ар.

2. Білошкурська З.П. Договірні відносини в АПК. Монографія. Умань. ВПЦ «Візаві», 2012. 422 с. (24,5 у. арк.)

3. Методичний посібник «Трудові Правові відносини» для спеціальностей «Агрономія», «Плодівництво», «Менеджмент організацій». Умань. 1999.

4. Відповідальність за заподіяну шкоду. Частина 1У. Методичний посібник з правових питань (для вивчення для вивчення здобувачами цивільного і трудового законодавства). Умань. 2009.

5. Юридична відповідальність. Частина 1У. Методичний посібник з правових питань (для вивчення здобувачами адміністративного, цивільного, трудового і кримінального законодавства). Умань. 2009.

6. Білошкурська З.П. Методичні рекомендації до самостійного вивчення дисципліни «Аграрне право» здобувачами факультету агрономії. Умань. 2005. 59с. У.д.а. 3,43.

7. Правовий статус підприємств. . Частина У1. Методичний посібник з правових питань (для вивчення здобувачами господарського законодавства). Умань. 2009.

8. Білошкурська З.П. Методичні рекомендації до самостійного вивчення дисципліни „Аграрне право”. Умань. 2010. 59с. У.д.а. 3,43.

Список рекомендованої літератури

Основна література (нормативно-правові акти)

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № № 18, 19-22. С. 144.

3. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. Відомості Верховної Ради. 1992. № 6. С. 56.

4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № № 40-44. С. 356.

5. Кодекс законів про працю України, затверджений Законом від 10 грудня 1971 р. Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. Додаток до № 50. С. 375.

6. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3-4. С. 27.

7. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. С. 31.

8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. Додаток до №51. С. 1122.

9. Кодекс з процедури банкрутства від 18.10. 2018 р. Відомості Верховної Ради. 2019. № 19. С. 74.

10. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24 червня 2004 р. Відомості Верховної Ради України. 2004 № 49. С. 527.

11. Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001 -2004 рр.: Закон України від 18 січня 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 11. С. 52.

12. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві: Закон України від 17 жовтня 1990 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 32. С. 453.

13. Про колективне сільськогосподарське підприємство: Закон України від 14 лютого 1992 р. Відомості Верховної Ради УРСР. 1992. № 20. С. 272.

14. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 17 липня 1997 р. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 39. С. 261.
15. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 45. С. 363.
16. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15 травня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 29. С. 232.
17. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 р. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 46-47. С. 280.
18. Про оцінку земель: Закон України від 11 грудня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 15. С. 229.
19. Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 39. С. 349.
20. Про державний контроль за використанням та охороною земель: Закон України від 19 червня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 39. С. 350.
21. Про захист конституційних прав громадян на землю: Закон України від 20 січня 2005 р. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 10. С. 194.
22. Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв): Закон України від 5 червня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 38. С. 34.
23. Про зерно та ринок зерна в Україні: Закон України від 4 липня 2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 35. С. 258.
24. Про насіння і садивний матеріал: Закон України від 26 грудня 2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 13. С. 92.
25. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року: Закон України від 18 жовтня 2005 р. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 1. С. 17.
26. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17 червня 2004 р. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 38. С. 470.
27. Про безпечність та якість харчових продуктів: Закон України від 6 вересня 2005 р. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 50. С. 533.
28. Про захист рослин: Закон України від 14 жовтня 1998 р. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 50-51. С. 310.
29. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21 квітня 1993 р. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 21. С. 218.
30. Про пестициди і агрохімікати: Закон України від 2 березня 1995 р. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 14. С. 91.
36. Про карантин рослин: Закон України від 30 червня 1993 р. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 34. С. 352.
37. Про ідентифікацію та реєстрацію тварин: Закон України від 4 червня 2009 р. Відомості Верховної Ради України. 2009. № 42. С. 635.
38. Про оптові ринки сільськогосподарської продукції: Закон України від 25 червня 2009 р. Офіційний вісник України. 2009. № 5. С. 2024.
39. Про державне регулювання імпорту сільськогосподарської продукції. Закон України від 17.07. 1997 р. Офіційний вісник України, 1997. №41. С. 1.
40. Про вивізне (експортне) мито на живу худобу та шкіряну сировину: Закон України від 7 травня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 28. С. 133.
41. Про ставки вивізного (експортного) мита на насіння деяких видів олійних

культур: Закон України від 10 вересня 1999 р. Офіційний вісник України. 1999. № 39. С. 389.

42. Про встановлення тарифної квоти на ввезення в Україну цукру-сирцю з тростини: Закон України від 30 листопада 2006 р. Відомості Верховної Ради України, 2007. № 4. С. 39.

43. Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки; Указ Президента України від 3 грудня 1999 р. № 1529 Офіційний вісник України. 1999. № 49. С. 11.

44. Про заходи щодо забезпечення захисту майнових прав селян в процесі реформування аграрного сектора економіки: Указ Президента України від 29 січня 2001 р. № 62/2001. Офіційний вісник України. 2001. № 5. С. 38.

45. Про додаткові заходи щодо підвищення рівня захисту майнових прав сільського населення: Указ Президента України від 27 лютого 2002 р. № 170. Офіційний вісник України. 2002. № 9. С. 345.

46. Питання Міністерства аграрної політики України: Указ Президента України від 7 червня 2000 р. № 772/2000. Офіційний вісник України. 2000. № 23. С. 933.

47. Про додаткові заходи щодо соціального захисту селян-власників земельних ділянок та земельних часток (паїв): Указ Президента України від 2 лютого 2002 р. № 92/2002. Офіційний вісник України. 2002. № 6. С. 239.

48. Про гарантування захисту економічних інтересів та поліпшення соціального забезпечення селян-пенсіонерів, які мають право на земельну частку (пай): Указ Президента України від 15 грудня 1998 р. № 1353/98. Офіційний вісник України. 1998. № 50. С. 24.

49. Про Основні засади розвитку соціальної сфери села: Указ Президента України від 20 грудня 2000 р. № 1356. Урядовий кур'єр. 2001. 24 січня. № 13. С. 12-14.

50. Про першочергові заходи щодо підтримки розвитку соціальної сфери села: Указ Президента України від 15 липня 2002 р. № 640. Урядовий кур'єр. 2002. 31 липня. № 138. С.25-33.

51. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми соціального розвитку села на період до 2011 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 серпня 2004 р. № 573. Офіційний вісник України. 2004. № 32. С. 2172.

52. Про схвалення Концепції Комплексної програми підтримки розвитку українського села на 2006-2010 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2005 р. № 536. Офіційний вісник України. 2005. № 52. С. 3339.

53. Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р. № 1158. Офіційний вісник України. 2007. №73. С.2715.

54. Про затвердження Порядку використання коштів державного бюджету для надання підтримки новоствореним фермерським господарствам та фермерським господарствам з відокремленими садибами: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1102. Офіційний вісник України. 2004. № 34. С. 2269.

55. Про затвердження мінімальних розмірів земельних ділянок, які утворюються в результаті поділу земельної ділянки фермерського господарства, що успадковується: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1908. Офіційний вісник України. 2003. №51. С.2682.

56. Про затвердження типового договору оренди землі: Постанова Кабінету

Міністрів України від 2 березня 2003 р. № 220. Урядовий кур'єр. 2004. № 50. С. 17-26.

Допоміжна література

1. Білошкурської З.П. Аграрне право України: підручник. Умань: Візаві, 2011. 494 с.
2. Ермоленко В.М., Гафурова О.В., Гребенюк В.П. Аграрне право України: підручник. К.:Юрінком Інтер, 2010. 608 с.
3. Єрмоленко В.М. Правові основи майнових і земельних відносин: навч. посіб. К.: Магістр ХХІ сторіччя, 2006. 384 с.
4. Жушман В.П. Аграрне право та законодавство України: навч.-практ. посіб. Х.: Одіссей, 2003. 447 с.
5. Законодавство і право в АПК. Навчальний посібник. Білошкурська З.П., Поліщук О.А., Поліщук В.В., Козаченко І.В. Умань. ВПЦ «Візаві». 2020. 772с.
6. Погрібний О.О. Аграрне право України: підруч. К.: Істина, 2006. 448 с.
7. Титова Н.І. Землі сільськогосподарського призначення: права громадян України: наук.-навч. посіб. Л.: ПАЮ, 2005. 368 с.

Інформаційні ресурси

Пошукові та інформаційні системи Інтернет

1. Google: Пошукова системи Інтернет. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.google.com.ua>.
2. Yandex: Пошукова системи Інтернет. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.yandex.ua/?ncrnd=1960>.
3. Rambler: Пошукова системи Інтернет. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.yandex.ua/?ncrnd=1462>.

Офіційні веб-сайти органів державної влади України

1. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. Режим доступу до електронних документів: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.
2. Президент України: офіційне інтернет-представництво. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.president.gov.ua/>.
3. Рахункова палата України: офіційний сайт. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/index>.
4. Національний банк України: офіційне інтернет-представництво. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.
5. Урядовий портал: єдиний веб-портал виконавчої влади України. - Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.kmu.gov.ua/control>.

Пошукові правові системи

1. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт: Законодавство України. Режим доступу до електронних документів: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/index>.
2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт: Законотворча діяльність Верховної Ради України: Законопроекти: Пошук за реквізитами. Режим доступу до електронних документів: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc2.
3. Президент України: офіційне інтернет-представництво: Офіційні документи. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.president.gov.ua/documents>.

4. Урядовий портал: єдиний веб-портал виконавчої влади України: Нормативно-правова база: База документів: Пошук документів за реквізитами. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.kmu.gov.ua/control/npd/search>.

5. Офіційний вісник України: Єдине повне офіційне періодичне видання нормативно-правових актів України. Режим доступу до електронних документів: <http://ovu.com.ua/>.

6. Національний банк України: офіційне інтернет-представництво: Законодавство. Режим доступу до електронних ресурсів: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65247&cat_id=36580.

7. Національний банк України: офіційне інтернет-представництво: Публікації: Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності: Додаток до журналу. Вісник Національного банку України. http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=67406.

8. Право. Украина: інформаційно-правова система: Документи: Нормативно-правові документи. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/document.html>.

Бібліотечно-бібліографічні ресурси

1. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт: Бібліотечно-бібліографічні ресурси: Бібліографічний моніторинг. Режим доступу до електронних документів: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.

2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт: Бібліотечно-бібліографічні ресурси: Бібліотечні Інтернет-ресурси. Режим доступу до електронних документів: <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.

3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: Інтернет-сторінка. Режим доступу до електронних документів: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: Система каталогів і картотек. Режим доступу до електронних документів: http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html.

5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: пошукова система сайту: Система каталогів і картотек: Каталог книжкових видань: Пошук у електронному каталозі. Режим доступу до електронних документів: <http://www.nbuv.gov.ua/db/opac.html>.

6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: пошукова система сайту: Система каталогів і картотек: Електронний фонд (тематичні та видові зібрання публікацій): Електронна бібліотека авторефератів дисертацій: Пошук у електронній бібліотеці авторефератів дисертацій. Режим доступу до електронних документів. <http://www.nbuv.gov.ua/eb/ard.html>.

7. Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.nplu.org/ua/resources/resources.htm>.

8. Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт: Політематична база даних статей з періодичних видань. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://analytic.nplu.org/>.

9. Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт: Політематична база даних статей з періодичних видань: стара версія пошуку. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://dio.nplu.org/>.

10. Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт: Каталог статей зі збірників наукових праць. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://stt.nplu.org/>.

11. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: веб-сайт. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.lsl.lviv.ua>.

12. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка: веб-сайт. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://library.lnu.edu.ua/ver2/index2.php>.

Журнальні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: пошукова система сайту: Наукова періодика України. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.nbu.gov.ua/portal>.

2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: пошукова система сайту: Наукова періодика України: Фінансове право: науковий журнал: Архів номерів. Режим доступу до електронних ресурсів: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fp/index.html.

3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: пошукова система сайту: Наукова періодика України: Держава і право: збірник наукових праць: Архів номерів. Режим доступу до електронних ресурсів: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/DiP/texts.html.

4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: пошукова система сайту: Наукова періодика України: Вісник Львівського університету. Сер. юридична: Архів номерів. Режим доступу до електронних ресурсів: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlnu_yu/texts.html.

5. Юридичний факультет Львівського національного університету ім. Івана Франка: веб-сайт: Студентам: Вісник Львівського університету, серія юридична. Режим доступу до електронних ресурсів: <http://law.lnu.edu.ua/studentam/journal/>.